

INFORME JUSTIFICATIU SOBRE LA PROPOSTA DE CANVI DE NOM DEL CEIP ESCOLA NOVA A CEIP CLIMENT SERRA I SERVERA

El present informe té per objecte establir la justificació històrica que avali la proposta de canvi de nom de l'actual CEIP Escola Nova pel de CEIP Climent Serra i Servera.

Aquesta proposta sorgeix del claustre del Centre d'Educació Infantil i Primària Escola Nova i és avalada per la Comissió de Memòria Democràtica de l'Ajuntament de Porreres i pel Consistori Municipal. Així mateix, també hi ha la voluntat favorable dels descendents del Sr. Climent Serra i Servera per posar el nom del seu avantpassat al CEIP Escola Nova.

Per tal de justificar la idoneïtat del nom de Climent Serra i Servera per donar nom a l'actual CEIP Escola Nova, s'aporta un informe històric i biogràfic que té per objectiu donar a conèixer la seva figura, la tasca que va dur a terme i els mèrits que va obtenir. Amb tot, s'aporta un conjunt d'informació que fa possible que aquesta persona sigui mereixedora del canvi de nom del Centre d'Educació Infantil i Primària Escola Nova de Porreres.

Informe històric

Si algun fet destacà i pot definir el breu mandat de l'Ajuntament frontpopulista de Porreres (març-juliol de 1936) conformat pel batle Climent Garau Juan *Marió* i els regidors, Jordi Llaneras Lull *de can Ferrer*, Miquel Ximelis Bisquerra *Cotó*, Andreu Amengual Barceló *Amengual*, Sebastià Ferrà Xamena *Carraixet*, Miquel Julià Nicolau *Pa* i Rafel Sampol Cerdà *Pastor Paula* és la dedicació que va posar per tirar endavant la construcció d'un nou grup escolar. La seva intenció era millorar l'ensenyament i l'educació dels més joves i que Porreres disposàs d'un centre educatiu públic amb totes les millores necessàries per als nins i nines del poble.

En aquest sentit, és molt important recordar que durant la Segona República és el moment en què més atenció es dispensà a l'ensenyament i a la reforma educativa. Amb aquesta intenció les noves autoritats governamentals republicanes decidiren elaborar un ambiciós programa de construccions escolars, a través d'un pla quinquennal pel qual es crearien unes 5.000 escoles públiques cada any, tret del primer, en què es crearien 7.000, un fet sense precedents. Mai en tan poc temps s'havien programat o creat tants centres escolars.

L'emplaçament elegit pel nou centre educatiu seria al sud de Porreres, a un solar d'11.722 metres quadrats, dit Molí d'en Jordi que va adquirir l'Ajuntament al seu propietari Miquel Obrador Vicens. En els anys 30, era una zona situada als afores del poble, fora de la trama urbana, en ple domini de llum i aire, que coincideix amb els terrenys on actualment està ubicat el Col·legi públic Escola Nova. El nom oficial de la

nova escola era *Escuela Graduada de Porreras*.

Dia 6 de març de 1936, Climent Garau Juan fou nomenat nou batle de Porreres. Poc temps després del seu nomenament, l'equip de govern es va reunir per tal d'agilitzar l'inici de les obres. L'arquitecte Enric Juncosa Iglesias fou l'encarregat d'elaborar els plànols del nou centre educatiu. El seu pressupost ascendia a 240.062'12 pessetes, que es cobriria amb la subvenció de l'Estat de 168.000 pessetes i el préstec de 26.000 pessetes amortitzable a 30 anys al 5% d'interès que va concedir la Caixa de Pensions. La resta, unes 40.000 pessetes s'haurien de fer front amb els pressuposts anuals, deute que va assumir el nou Ajuntament d'esquerres sense cap tipus de problema.

Una vegada presentades les condicions tècniques, econòmiques i administratives i no havent-hi cap tipus de reclamacions, els membres de la Comissió Gestora varen ordenar l'execució de la subhasta d'obres del nou grup escolar de 12 seccions, una biblioteca i una habitació per al conserge. El batle Climent Garau i el regidor Jordi Llaneras Llull foren els encarregats de supervisar la subhasta, que es va celebrar dia 30 d'abril de 1936. Al concurs s'hi presentaren les propostes de cinc mestres d'obres porrerencs: Andreu Barceló Nicolau *Ferrà* (240.000 pessetes), Antoni Oliver Nicolau *de Son Vaquer* (240.000 pessetes); Antoni Cerdà Mesquida *Celos* (240.025 pessetes); Antoni Mut Jaume (239.500 pessetes) i Climent Serra Servera *Banyat* (238.100 pessetes). Tot ells, a més de la seva oferta, entregaren un sobre obert amb el resguard de la fiança provisional del 5% del pressupost total estipulat al plec de condicions, és a dir, 12.003'10 pessetes. El mestre picapedrer, Climent Serra Servera va guanyar el concurs en presentar la millor oferta. Les obres s'iniciaren pel mes de maig de 1936 s'iniciaren, aquestes havien de ser entregades en un termini màxim de 20 mesos.

El començament de la Guerra Civil va fer fracassar l'ambiciós projecte i va paralitzar la construcció del col·legi durant més de 40 anys. Únicament es varen poder construir els fonaments i un petit magatzem per guardar les eines i un dipòsit d'aigua. El cost total aproximat del treball fou d'un es 15.000 pessetes, que l'Ajuntament havia d'abonar al contractista, fet que no va fer mai.

Arribat aquest moment, hem d'assenyalar que si hi va haver una persona que va rebre la major part de l'escarni públic i econòmic de la construcció de l'escola, aquesta fou la figura del mestre d'obres i president d'Esquerra Republicana Balear de Porreres, Climent Serra Severa *de Can Banyat* i la seva família.

Dia 3 d'agost de 1936, per ordre dels membres del primer Ajuntament de la Guerra presidit per Damià Moll Fiol es va fer aixecar un acte notarial amb la intenció de conèixer les existències que hi havia a la caixa de cabals de l'Ajuntament. En presència de l'ex-dipositari, Bartomeu Vaquer Julià; el delegat del Govern Civil, Santiago Fuente Alemany; el secretari de l'Ajuntament Antoni Sastre Móra i el batle Damià Moll, es va procedir a l'obertura de la caixa i el recompte de béns. L'encarregat de donar fe del fet fou el notari Josep Bauzà Gayà. Entre els béns existents hi trobaren el sobre amb els doblers del dipòsit provisional de la construcció de la nova escola.

Uns mesos després, a la sessió plenària de dia 5 de novembre de 1936, el batle Enric Julià Garcia informà a la resta d'equip de govern que les obres estaven paralitzades perquè no es coneixia on es trobava el contractista Climent Serra Severa. Davant aquesta situació, la corporació municipal va decidir publicar un edicte al Butlletí Oficial de la Província, en el qual es demanava que Climent Serra es presentàs abans de 15 dies a l'edifici consistorial per formalitzar una nova escriptura d'execució de la nova escola. Aquesta decisió es va fer amb tota la intenció del món, perquè sabien que el mestre d'obres no es presentaria mai, perquè el 16 d'agost del 1936 fou assassinat a l'antic cementeri des Pla de son Mas de Manacor. Per tant, és obvi que el termini va transcórrer i la corporació va decidir per unanimitat rescindir el contracte i aturar les obres indefinidament.

L'11 de gener de 1937 el consistori va acordar autoritzar al batle, en compliment de l'acord pres dia 23 de desembre de 1936, el lliurament a l'esposa de Climent Serra Servera, Margalida Blanch Bauçà, la quantitat de 11.004'85 pessetes existents a les arques municipals procedents de la fiança que havia dipositat el seu marit. Per tant, segons la documentació municipal, l'Ajuntament de Porreres va tornar els doblers a l'esposa de Serra. El mateix dia, el batle Enric Julià va estendre un document com mentre havien tornat també una part del material que hi havia al solar de l'escola. Però, en realitat, la família de Climent Serra no va rebre cap dobler, ni cap estri, ni material.

Dia 15 de juny de 1950, Margalida Blanch Bauçà, en representació dels seus fills, Antoni i Climent Serra Blanch, feren una petició per escrit a l'Ajuntament de Porreres demanant la devolució dels doblers que ingressà el mestre d'obres a les arques municipals el 2 de maig de 1936 en concepte de la fiança provisional (12.003 pessetes) i l'abonament de les obres realitzades al solar de la nova escola (unes 15.000 pessetes). Però mai varen rebre cap tipus de resposta.

La nova Escola Graduada de Porreres fou un gran projecte, una gran il·lusió de l'equip de govern del Front Popular presidit pel batle Climent Garau i que havia d'executar el mestre d'obres Climent Serra Servera, però els esdeveniments del mes de juliol del 1936, la Guerra i la posterior Dictadura franquista feren ensorrar la construcció del nou centre educatiu. Dia 24 d'abril de 1976, quaranta anys després dels fets, es va inaugurar una nova escola, a la qual inicialment li posaren el nom de *Colegio Nacional Mixto*, però que després, amb els anys, passà a denominar-se Escola Nova, en referència al nom popular del solar on s'havia edificar l'escola dels anys de la República.

Climent Serra i Servera *de can Banyat*, era mestre picapedrer. Va néixer a Porreres el 12 d'abril de 1907. Fill d'Antoni Serra Picornell i Maria Servera Escarrer. Estava casat amb Margalida Blanch Bauçà. Tenien dos fills: en Toni i en Climent. Fou president del sindicat Fraternitat Obrera de Porreres i president d'Esquerra Republicana Balear de Porreres. El matí del 15 d'agost de 1936 fou cridat a passar llista per l'edifici consistorial. Poc temps després fou arrestat i empresonat a Cals Hermanos al carrer Lluís. L'endemà

16 d'agost, fou afusellat a Manacor juntament amb altres veïns de Porreres. Tenia 29 anys.

Conclusions

D'acord amb l'exposat, es pot considerar la figura de Climent Serra i Servera com una persona completament compromesa amb els valors democràtics que representava el govern de la Segona República i que va lluitar pels mateixos, sobretot en l'impuls de la construcció del nou centre escolar a Porreres, tan necessari per l'aposta per l'educació que es va fer durant el període de govern republicà. El cop d'Estat militar del mes de juliol de 1936 va propiciar la paralització de les obres de la nova escola. Hagueren de transcórrer quasi 40 anys perquè la nova escola fos una realitat.

Amb el començament de la Guerra Civil espanyola, Climent Serra Severa va patir una duríssima repressió, fins el punt de perdre la vida en mans d'escamots feixistes. Així mateix, el fet que fos el constructor de la nova escola va servir als repressors franquistes com a altaveu de la seva acció. Amb la seva desaparició, la seva vídua i fills, a més dels seus familiars més propers foren assetjats d'una manera desmesurada. A banda d'això, hagueren de fer front els doblers que Climent Serra Servera havia dipositat a l'Ajuntament com a fiança per la construcció del nou centre escolar i que va aconseguir per mitjà d'un crèdit bancari. Tampoc reberen cap doblar ni material que havia invertit Climent Serra Severa a la nova construcció escolar.

Per tant, la proposta de canvi de nom del CEIP Escola Nova a CEIP Climent Serra i Servera es considera totalment contextualitzada, adequada i mereixedora. Un reconeixement que ha d'anar més enllà de la figura del mestre d'obres porrerenc i que també ha de servir per visualitzar i reconèixer el patiment que sofriren moltes persones – especialment les dones- amb la desaparició forçada dels seus familiars. No podem oblidar tampoc les penúries que varen haver d'afrontar per poder sortir endavant.

Bartomeu Garí Salleras
Dr. en Història i membre de la Comissió de Memòria Històrica de
l'Ajuntament de Porreres

